

caret autem sacerdos, si non esset facilis ad praebendam licentiam confitendi alteri; quia multi sunt adeo infirmi quod potius sine confessione morerentur quam tali sacerdoti confitentetur; unde illi qui sunt nimis solliciti ut conscientias subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, et per consequens sibi ipsi.

SOLVIT V. Ad quintam questionem dicendum, quod sacerdos aliquis potest duplenter impediri ne alicuius confessionem audiat. Uno modo propter defectum jurisdictionis; alio modo propter impedimentum executionis ordinis, sicut excommunicati, et degradati, et hujusmodi. Quicunque autem habet jurisdictionem, potest ea quae sunt jurisdictionis committere; et ideo si aliquis impeditetur quod alterius confessionem audire non possit per jurisdictionis defectum, potest sibi per quemcumque jurisdictionem habentem immediatam in illos committi quod confessionem audiat et absolvat, sive per ipsum sacerdotem, sive per Episcopum, sive per Papam. Si autem propter executionis ordinis impedimentum audire non possit, potest sibi concedi quod confessionem audiat per eum qui impedimentum amovere potest.

Ad primum ergo dicendum, quod praecuditum non fit alicui nisi subrahabet quod est in favorem ipsius indulsum. Jurisdictionis autem potestas non est commissa alicui homini in favorem suum, sed in utilitate plebis, et ad honorem Dei; et ideo si superioribus praeceditis expedire videatur ad salutem plebis et ad honorem Dei promovendum, quod alias quae sunt jurisdictiones committant, in nullo sit praecuditum inferioribus praeceditis, nisi illis qui querunt quae sua sunt, non que Iesu Christi, et qui gregi praeasant, non ut eas pascant, sed ut ab eis pascantur.

Ad secundum dicendum, quod rector Ecclesiae debet vultum pecoris sui agnoscere duplenter. Uno modo per solitam exterioris conversionis considerationem, qua invigilare debet super gregem sibi commissum; et in hac cognitione non oportet quod credat subditu; sed certitudinem faci, in quantum potest, inquirat. Alio modo per confessionis manifestationem; et quantum ad hanc cognitionem non potest majorem certitudinem accipere quam ut subditu eredat, quia hoc est ad subvenientium conscientiae ipsius; unde in foro confessionis creditur homini et pro se et contra se, non autem in foro exterioris iudicij; et ideo ad hanc cognitionem sufficit quod credat subditu dicenti, se alteri absolvere valenti confessum fuisse; et si patet quod talis cognitio pecoris per privilegium alicui indulsum de confessione audienda non impeditur.

Ad tertium dicendum, quod inconveniens esset, si duo aequaliter super eamdem plebem constituerentur; sed quod duo, quorum unus alio principalius est, super eamdem plebem constituantur, non est inconveniens; et secundum hoc super eamdem plebem immediate sunt et sacerdos parochialis et Episcopus et Papa; et quilibet eorum potest ea quae sunt jurisdictiones ad ipsum pertinentias, alteri committere. Sed si superior committat, qui et principalior est, duplenter potest committere. Aut ita quod cum vice sui constituit, sicut Papa et Episcopus suos poenitentiariorum constitutum; et tunc talis est principalior quam inferior praefatus, sicut poenitentiariorum Papae quam Episcopus, et poenitentiariorum Episcopi quam sacerdos parochialis; et magis

tenetur ei confitens obedire. Alio modo ut eum coadjutorum illius sacerdotis constitutus; et quia coadjutor ordinatur ad eum cui coadjutor datur, ideo adiutor est minus principalis; et ideo poenitentis non tantum obediens tenetur ei quantum proprio sacerdoti.

Ad quartum dicendum, quod nullus tenetur confitens peccata quae non habet; et ideo si aliquis poenitentiariorum Episcopi, vel alteri ab Episcopo commissionem habenti, confessus fuerit, cum sint sibi dimissa peccata et quo ad Deum et quo ad Ecclesiam, non tenetur ea confitens proprio sacerdoti, quantumcumque petat. Sed propter statum Ecclesiae de confessione facienda proprio sacerdoti semel in anno, eodem modo se debet habere sicut ille qui habet solum venialis; talis enim debet solum venialis confitens, ut quidam dicunt; vel etiam profiteri se a peccato mortali immunem; et sacerdos in foro conscientiae ei credere tenetur. Si tamen iterum confitens teneretur, non frusta primo confessus fuisset; quia quanto pluribus sacerdotibus confitetur quis, tanto plus de pena ei remittetur, tum ex erubescere confessionis, quae in poenam satisfactoriam computatur, tum ex vi clavium. Unde toties posset aliquis confitens quod ab omni pena liberaretur; nec reiteratio injuriam facit sacramento, nisi illi in quo sanctificatio adiubatur vel per characteris impressionem, vel per materiae consecrationem; quorum neutrum est in poenitentia; unde bonum est quod ille qui auctoritate Episcopi confessionem audit, inducat confitentem quod confiteatur proprio sacerdoti. Quid si noluerit, nihilominus eum absolvere debet.

ARTICULUS IV.

Utrum confessio esse possit informis.

Ad quartum sic proceditur. 1. Videtur quod confessio esse non possit informis. Eccli. enim 17, 26, dicitur: *A mortuo, velut qui non est, perit confessio.* Sed ille qui non habet caritatem, est mortuus; quia ipsa est animae vita. Ergo absque caritate non potest esse confessio.

2. Praeterea, confessio dividitur contra contritionem et satisfactionem. Sed contrito et satisfactione nunquam possunt extra caritatem fieri. Ergo nec confessio.

3. Praeterea, in confessione oportet quod os cordi concordet; quia hoc ipsum nomen confessionis requirit. Sed ille qui adhuc manet in affectu peccati quod confitetur, non habet cor ori conforme; quia corde peccatum tenet quod ore damnat. Ergo talis non confitetur.

Sed contra, quilibet tenetur ad confessionem mortalium. Sed si aliquis semel confessus est etiam in mortali existens, non tenetur ulterius ad confitendum eadem peccata; quia cum nullus sciat se caritatem habere, nullus scire se confessum fuisse. Ergo non est de necessitate confessionis quod sit caritate formata.

QUAESTIUNCULA II.

Ulterius. 1. Videtur quod non oporteat confessionem esse integrum, ut scilicet omnia peccata uni sacerdoti confiteatur aliquis. Quia erubescit fact ad diminutionem poenae. Sed quanto pluribus sacerdotibus quis confitetur, tanto majorem erube-

scientiam patitur. Ergo fructuosior erit confessio, si pluribus sacerdotibus dividatur.

2. Praeterea, confessio ad hoc necessaria est in poenitentia, ut poena secundum arbitrium sacerdotis, peccato taxetur. Sed sufficiens poena potest imponi a sacerdotibus de diversis peccatis. Ergo non oportet uni sacerdoti omnia peccata confiteri.

3. Praeterea, potest contingere quod post confessionem factam et satisfactionem perfectam recordetur quis alicuius peccati mortalis, quod dum confitebatur, in memoria non habebat; et tunc copiam proprii sacerdotis, cui primo confessus fuerit, habere non poterit. Ergo poterit illud solum peccatum alteri confiteri, et si diversa peccata diversis sacerdotibus confitebuntur.

4. Praeterea, sacerdoti non debet fieri confessio de peccatis nisi propter absolutionem. Sed quandoque sacerdos qui confessionem audit, potest de quibusdam peccatis absolvere, non de omnibus. Ergo ad minus in tali casu non oportet quod confessio sit integra.

Sed contra, hypocrisis est impedimentum poenitentiae, ut in praecedenti dist. dictum est. Sed dividere confessionem, ad hypocrisim pertinet, ut Augustinus dicit. Ergo confessio debet esse integra.

Praeterea, confessio est poenitentia pars. Sed poenitentia debet esse integra, ut in 20 dist. Magister ostendit. Ergo et confessio.

QUAESTIUNCULA III.

Ulterius. 1. Videtur quod possit per alium quis confiteri, vel per scriptum. Quia confessio ad hoc necessaria est, ut per eam conscientia poenitentis sacerdoti pandatur. Sed homo potest etiam per alium, vel per scriptum, suam conscientiam sacerdoti manifestare. Ergo non sufficit per scriptum, vel per alium, confiteri.

2. Praeterea, quidam non intelliguntur a propriis sacerdotibus propter linguae diversitatem; et tales non possunt nisi per alios confiteri. Ergo non est de necessitate sacramenti quod per seipsum quis confiteatur; et ita videtur quod si per alium quis confessus fuerit qualitercumque, quod sufficiat ei ad salutem.

3. Praeterea, de necessitate sacramenti est quod homo proprio sacerdoti confiteatur, ut ex dictis patet. Sed aliquando proprii sacerdos est absens, cui non potest poenitentis propria voce loqui; posset autem per scriptum, suam conscientiam ei manifestare. Ergo videtur quod per scriptum ei suam conscientiam transmittere debeat.

Sed contra, homo tenetur ad confessionem peccatorum, sicut ad confessionem fidei. Sed confessio fidei est ore facienda, ut patet Rom. 10. Ergo et confessio peccatorum.

Praeterea, qui per seipsum peccavit, per seipsum debet poenitentie. Sed confessio est poenitentiae pars. Ergo poenitentis debet confiteri propria voce.

QUAESTIUNCULA IV.

Ulterius. 1. Videtur quod illae conditiones sexdecim quea a magistris assignantur, his versibus contentae, non requirantur ad confessionem:

*Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, munda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis et accusans, et sit parere parata.*

Fides enim et simplicitas et fortitudo sunt per se virtutes. Ergo non debent poni conditions confessionis.

2. Praeterea, purum est quod non habet per mixtionem: similiter simplex compositionem et mixtionem auferit. Ergo superflue utrumque ponitur.

3. Praeterea, peccatum semel commisum nullus tenetur confiteri nisi semel. Ergo si homo peccatum non iterat, non oportet quod sit poenitentia frequens.

4. Praeterea, confessio ordinatur ad satisfactionem. Sed satisfactio quandoque est publica. Ergo et confessio non semper debet esse secreta.

5. Praeterea, illud quod non est in potestate nostra, non requiritur a nobis. Sed lacrymas emittere non est in potestate nostra. Ergo non requiritur a confiteente.

Solutio I. Respondeo dicendum ad primam questionem, quod confessio est actus virtutis, et pars sacramenti. Secundum autem quod est actus virtutis, est actus meritorius proprii; et sic confessio non valet sine caritate, quae est principium meritorii. Sed secundum quod est pars sacramenti, sic ordinat confitentem ad sacerdotem, qui habet claves Ecclesiae, qui per confessionem conscientiam confitens cognoscit; et secundum hoc confessio etiam potest esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua sacerdoti innotescere, et clavibus Ecclesiae se subjicere. Et quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione pereipere incipiet, sicut etiam est in aliis sacramentis; unde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri.

Ad primum ergo dicendum, quod auctoritas illa intelligenda est quantum ad fructum confessionis percipiendum, quem nullus extra caritatem existens percipit.

Ad secundum dicendum, quod contrito et satisfactione fiunt Deo; sed confessio fit homini; et ideo de ratione contritionis et satisfactionis est quod homo sit Deo per caritatem unitus, non autem de ratione confessionis.

Ad tertium dicendum, quod ille qui peccata quae habet, narrat, vere loquitur, et sic cor concordat verbi quantum ad substantiam confessionis, quamvis cor discordet a confessionis fine.

Solutio II. Ad secundam questionem dicendum, quod in medicina corporali oportet quod medicus non solun unum morbum, contra quem medicinam dare debet, cognoscat; sed etiam universaliter tam habitudinem ipsius infirmi, eo quod unus morbus ex adjunctione alterius aggravatur; et medicina quae unum morbo competret, alteri novercumentum praestaret; et similiter est in peccatis: quia unum aggraverat ex adjunctione alterius; et illud quod unum peccato esset conveniens medicina, alteri incentivum praestaret, cum quandoque aliquis contrarium peccatum infectus sit, ut Gregorius in pastorali (5 par., cap. 5) docet; et ideo de necessitate confessionis est quod homo omnia peccata confiteatur quae in memoria habet: quod si non facit, non est confessio, sed confessionis simulatio.

Ad primum ergo dicendum, quod etsi erubescit factus sit multipliciter quando dividit diversa peccata diversis, tamen omnes simul non sunt ita magnae sicut illa una qua quis omnia peccata sua simul confitetur: quia unum peccatum per se con-

sideratum non ita demonstrat malam dispositionem peccantis, sicut quando cum pluribus aliis consideratur: quia in unum peccatum aliquis quandoque ex ignorantia vel infirmitate labitur; sed multitudine peccatorum demonstrat malitiam peccantis, vel magnam corruptionem ejusdem.

Ad secundum dicendum, quod poena a diversis sacerdotibus imposita non esset sufficiens: quia qui libet consideraret tantum unum peccatum per se, et non gravitatem ipsius quam habet ex adjunctione alterius; et quandoque poena quae contra unum peccatum daretur, esset promotiva alterius peccati. Praeterea sacerdos confessionem audiens vicem Dei gerit; et ideo debet ei hoc modo fieri confessio sicut fit Deo in contritione; unde sicut non esset contrito, nisi quis de omnibus concereretur; ita non esset confessio, nisi quis de omnibus quae memoriae ocurrunt, confiteatur.

Ad tertium dicendum, quod quidam dicunt, quod quando aliquis recordatur eorum quae prius oblitos fuit, debet iterum etiam ea quae confessus fuerat, confiteri; et praecepit si non potest eudem habere, cui ante confessus fuerat, qui omnia cognoscit, ut totius culpea quantitas uni sacerdoti innotescat. Sed hoc non videtur necessarium: quia peccatum habet quantitatem et ex seipso, et ex adjunctione alterius. Peccatorum autem de quibus confessus est, manifestavit quantitatem quam ex seipsis habent. Ad hoc autem quod sacerdos utramque quantitatem hujus peccati ejus fuerat oblitus, cognoscat, sufficit quod hoc peccatum confitens dicas explicite, et alia in generali, dicendo, quod cum alia multa confiteretur, hujusmodi oblitus fuit.

Ad quartum dicendum, quod etiam sacerdos non possit de omnibus absolvere, tenetur sibi omnia confiteri, ut quantitatem totius culpea cognoscat, et de illis de quibus non potest absolvere, ad superiorem remittat.

SOLUTIO III. Ad tertiam quaestionem dicendum, quod confessio non solum est actus virtutis, sed etiam pars sacramenti. Quamvis autem ad eam secundum quod est actus virtutis, sufficeret qualitercumque fieri, tamen non esset tanta difficultas in uno modo sicut in alio; tamen secundum quod est pars sacramenti, habet determinatum actum, sicut et alia sacramenta habent determinatum materia. Et sicut in baptismo ad significandam interiorem ablutionem assumunt illud elementum ejus est maximum usus in abluento; ita in actu (1) sacramentali ad manifestandum ordinare assumunt illi actus quo maxime consuevimus manifestare, scilicet per proprium verbum: alii enim modi sunt inducti in supplementum istius.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut in baptismo non sufficit qualitercumque abluerre, sed per elementum determinatum; ita nec in poenitentia sufficit qualitercumque peccata manifestare, sed oportet quod per actum determinatum manifestentur.

Ad secundum dicendum, quod in eo qui usum linguae non habet, sicut mutus, vel qui est alterius linguae, sufficit quod per scriptum aut nutum aut interpretem confiteatur: quia non exigitur ab homine plus quam possit: quamvis homo non debet baptismum accipere nisi in aqua, quia aqua est omnino ab exteriori, et nobis ab alio exhibetur. Sed actus confessionis est a nobis; et ideo,

quando non possumus uno modo, debemus secundum quod possumus confiteri.

Ad tertium dicendum, quod in absentia proprii sacerdotis potest etiam laico fieri confessio; et ideo non oportet quod per scriptum fiat: quia plus pertinet ad necessitatem confessionis actus quam ille cui fit confessio.

SOLUTIO IV. Ad quartam quaestionem dicendum, quod dictarum conditionum quedam sunt de necessitate confessionis, quedam de bene esse ipsius. Ea autem quae sunt de necessitate confessionis; vel competunt ei secundum quod est actus virtutis, vel secundum quod est pars sacramenti. Si primo modo; aut ratione virtutis in genere, aut ratione specialis virtutis, cuius est actus. Ex ipsa autem ratione actus virtutis in genere sunt quatuor conditions, ut in 2 Ethia. (cap. 5 vel 4) dicitur. Prima est ut aliquis sit scens; et quantum ad hoc confessio dicitur esse *discretus*, secundum quod in actu omnis virtutis prudenter requiritur; est autem haec discretio ut majora cum majori pondere confiteatur. Secunda conditio est ut sit eligens, quia actus virtutis debet esse voluntarii; et quantum ad hoc dicit *tibens*. Tertia conditio est ut propter debitum finem (1) operetur; et quantum ad hoc dicit, quod debet esse *poenitentia pura*, ut scilicet recte sit intentio. Quarta est ut immobiliter operetur; et quantum ad hoc dicit quod debet esse *fortis*, ut scilicet propter vereundam non dimittat. Est autem confessio actus poenitentiae virtutis; quae quidem primo initum sumit in horro turpitudinis peccati; et quantum ad hoc confessio debet esse *vereundata*, ut scilicet non se jactet de peccatis propter aliquam saeculi vanitatem admixtam. Secundo progrederit ad dolorem de peccato commisso; et quantum ad hoc debet esse *lacrymabilis*. Tertio in abiectione sui terminatur; et quantum ad hoc debet esse *humilis*, ut se miserum confiteatur et infirmum. Sed ex propria ratione hujus actus qui est confessio, habet quod sit manifestativa: quae quidem manifestatio per quatuor impeditri potest. Primo per falsitatem; et quantum ad hoc dicit *fidelis*, id est vera. Secundo per obscuritatem; et contra hoc dicit *nuda*, ut non involvatur obscuritate verborum. Tertio per multiplicationem verborum; et contra hoc dicit, quod sit *simplex*, ut non recitet in confessione nisi quod ad quantitatem peccati pertinet. Quarto ut non subtrahatur aliquid de his quae manifestanda sunt; et contra hoc dicit *integra*. Secundum autem quod confessio est pars sacramenti, sic concernit iudicium sacerdotis, qui est minister sacramenti; unde oportet quod sit *accusans ex parte confitentis; parve parata per comparationem ad sacerdotem; secreta quantum ad conditionem fori, in quo de occultis conscientiae agitur. Sed de bene esse confessionis est quod sit frequens, et quod sit accelerata.*

Ad primum ergo dicendum, quod non est inconveniens quod conditio unius virtutis in actu alterius inventari, qui ab ipsis imperatur; vel quia medium quod est unius virtutis principaliter, etiam aliae virtutes per participationem habent.

Ad secundum dicendum, quod haec conditio, *pura*, intentionis excludit perversitatem, a qua homo mundatur; sed *simplex*, alieni admixtionem.

(1) *Al.* in habitu.

(1) *Al.* ut propter hoc, scilicet debitum finem.

Ad tertium dicendum, quod hoc non est de necessitate confessionis, sed ad bene esse.

Ad quartum dicendum, quod propter scandalum aliorum, qui possunt ex peccatis auditis ad malum inclinari, non debet confessio fieri in publico, sed in occulto. Ex poena autem satisfactoria non scandalizatur ita aliquis: quia quandoque pro parvo vel nullo peccato similia opera satisfactoria fiunt.

Ad quintum dicendum, quod intelligendum est de lacrymis mentis.

ARTICULUS V.

Utrum confessio liberet a morte peccati.

Ad quintum sie proceditur. 1. Videtur quod confessio non liberet a morte peccati. Confessio enim contritionem sequitur. Sed contrito sufficienter delet culpam. Ergo confessio non liberet a morte peccati.

2. Praeterea, sicut mortale est culpa, ita etiam veniale. Sed per confessionem fit veniale quod prius erat mortale, ut in littera dicitur. Ergo per confessionem non remittitur culpa, sed culpa in culpam mutatur.

Sed contra, confessio est pars sacramenti poenitentiae. Sed poenitentia a culpa liberat. Ergo et confessio.

QUAESTIUNCULA II.

Ulterius. 1. Videtur quod confessio non liberet aliquo modo a poena. Quia peccato non debet nisi poena eterna, vel temporalis. Sed poena eterna per contritionem dimittitur, poena autem temporalis per satisfactionem. Ergo per confessionem nihil dimittitur de poena.

2. Praeterea, voluntas pra facto reputatur, ut in littera dicitur. Sed ille qui confessus est, habuit propositum confitendi. Ergo tantum valuit sibi siue si fuisset confessus; et ita per confessionem quam postea facit, nihil de poena dimittitur.

Sed contra, confessio poenam habet. Sed per alia opera poenam expiatu pena peccato debita. Ergo et per confessionem.

QUAESTIUNCULA III.

Ulterius. 1. Videtur quod non aperiat paradisum. Quia diversorum diversi sunt effectus. Sed aperio paradisi est effectus baptismi. Ergo non est effectus confessionis.

2. Praeterea, in id quod clausum est, ante aperitionem intrari non potest. Sed ante confessionem moriens paradisum intrare potest. Ergo confessio non aperit paradisum.

Sed contra, confessio facit hominem subiecti clavibus Ecclesiae. Sed per eas aperitur paradisus. Ergo et per confessionem.

QUAESTIUNCULA IV.

Ulterius. 1. Videtur quod confessionis effectus ponit non debeat quod tribuat spem salutis; quia spes ex omnibus meritorum actibus provenit; et sic non videtur esse proprius effectus confessionis.

2. Praeterea, per tribulationem ad spem pervenimus, ut patet Rom. 3. Sed tribulationem homo praecepit in satisfactione sustinet. Ergo tribuere

spem salutis magis est satisfactionis quam confessionis.

Sed contra, per confessionem homo fit humilior et mitior, sicut in litera Magister dicit. Sed per hoc homo accipit spem salutis. Ergo confessionis effectus est tribuere spem salutis.

SOLUTIO I. Respondeo dicendum ad primam quaestionem, quod poenitentia in quantum est sacramentum, praecepit in confessione perficitur; quia per eam homo ministris Ecclesiae se subdit, qui sunt sacramentorum dispensatores. Contrito enim votum confessionis annexum habet; et satisfactio pro iudicio sacerdotis cui fit confessio, taxatur. Et quia in sacramento poenitentiae gratia infunditur, per quam fit remissio peccatorum, sicut in baptismo; ideo eodem modo confessio ex vi absolutio conjunctae remittit culpam sicut baptismus. Liberat enim baptismus a morte peccati non solum secundum quod actu recipitur, sed etiam secundum quod in voto (1) habetur, sicut patet in illis qui jam sanctificati ad baptismum accedunt; et si aliquis impedimentum non praestaret, ex ipsa collatione baptismi gratiam consequeretur remissionem peccata, si prius remissa non fuissent. Et similiter secundum est de confessione, adjuncta absolutione; quod, secundum quod in voto poenitentis praecessit, a culpa liberavit; postmodum autem in actu confessionis et absolutionis gratia augetur; et etiam remissio peccatorum daretur, si praecedens dolor de peccatis non sufficiens ad contritionem fuisset, et ipse tunc obice gratiae non praeberet. Et ideo sicut de baptismio dicit quod liberat a morte, ita et de confessione dicit potest.

Ad primum ergo dicendum, quod contrito habet votum confessionis adjunctum; et ideo eo modo liberat a culpa poenitentes sicut desiderium baptismi baptizandos.

Ad secundum dicendum, quod veniale non sumitur per culpam, sed pro poena de facili expiabili; unde non sequitur quod culpa in culpan convertat, sed penitus annihilat. Dicitur enim veniale tripliciter. Uno modo ex genere, sicut verbum otiosum. Alio modo ex causa, id est veniae causam in se habens, sicut peccatum ex infirmitate. Alio modo ex eventu, sicut hic accipitur; quia per confessionem hoc evenit quod de culpa praeterita homo veniam consequatur.

SOLUTIO II. Ad secundam quaestionem dicendum, quod confessio simul cum absolutione habet vim liberantem a poena duplice. Uno modo ex ipsa vi absolutionis; et sic quidem liberat in voto existens a poena eterna, sicut et a culpa; quae quidem poena est poena condemnans, et ex toto exterminans, a qua homo liberatus, manet adhuc obligatus ad poenam temporalem, secundum quod poena est medicina purgans, et promovens; et haec poena restat in purgatorio patienti etiam his qui a poena inferni liberati sunt; quae quidem poena est improprietaria viribus poenitentis in hoc mundo viventis; sed per vim clavum intantum diminuitur quod proportionata viribus poenitentis remanet; ita quod satisfaciendo se in hac vita purgare potest. Alio modo diminuit poenam ex ipsa natura actus confitentis, qui habet poenam erubescitiae annexam; et ideo quanto aliquis pluries de eisdem peccatis confitetur, tanto magis poena diminuitur.

(1) *Al.* sicut in voto.

Et per hoc patet solutio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod voluntas profacto non reputatur in his quae sunt ab alio, sicut est de baptismō; non enim valet voluntas suscipiendo baptismū sicut ipsius suscepit; sed reputatur voluntas profacto in his quae sunt omnino ab homine; et iterum quantum ad praemium essentiale, non autem quantum ad poenae remotionem, et huiusmodi, respectu quorum attenditur meritum accidentaliter et secundario; et ideo confessus et absolutus minus in purgatorio punietur quam contritus tantum.

SOLUTIO III. Ad tertiam quaestionem dicendum, quod a paradiſi introitu prohibetur aliquis per culpam, et reatum poenae; et quia haec impedimenta confessio amovet, ut ex dictis patet, ideo dicitur paradisum aperire.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis baptismus et poenitentia sint diversa sacramenta, tamen agunt in vi unius passionis Christi, per quam paradiſi aditus est aperitus.

Ad secundum dicendum, quod ante votum confessionis paradisus clausus erat peccanti mortaliter; quamvis postea per contritionem votum confessionis importanter, apertus sit, etiam ante confessionem actualiter factam: non tamen obstaculum reatus est totaliter remotum ante confessionem et satisfactiōnem.

SOLUTIO IV. Ad quartam quaestionem dicendum, quod spes remissionis peccatorum non est nobis nisi per Christum; et quia homo per confessionem se subiectus Ecclesiae ex passione Christi virtolem habentibus, ideo dicitur quod confessio spem salutis tribuit.

Ad primum ergo dicendum, quod ex actibus non potest esse spes salutis principaliter, sed ex gratia Redemptoris; et quia confessio gratiae Redemptoris innititur, ideo spem salutis tribuit non solum ut actus meritorios, sed ut sacramenti pars.

Ad secundum dicendum, quod tribulatio spem salutis tribuit per experimentum propriei virtutis et purgationem a poena; sed confessio etiam modo praedicta.

Expositio textus.

Dicunt enim quidam, sine confessione oris et satisfactione operis neminem a peccato mundari. Tertia opinio est quam Magister nos tangit, quod dimittatur culpa per contritionem sub conditione, scilicet si confiteatur. Sed haec opinio minus habet de ratione quam aliae: quia status saetis non dependet ex futuro: quia, sicut dicitur Eccl. 11, 5: *Lignum ubi occiditur, ibi erit.* Unde nihil est dictu quod homo ad statum salutis per dimissionem peccati reducatur sub conditione confessionis simpliciter.

Votum pro operatione judicatur. Hoc intelligendum est tam in bonis quam in malis, quando est votum plenum, ita quod nullus vel executione retardat nisi impotens. Si autem operatio adjuncta addat aliud ad voluntatem, sicut in illis operibus quae habent in ipso actu delectationem voluntatem provocantem, tunc operatio addit etiam quantum ad meritum vel demeritum substantiale; alias non, sed superaddit operatio quantum ad aliud adjunctum, quod est utilitas consequens actum in bonis ut effectus ejus, vel nocumentum in malis.

Non dicitur: *Si ore confessus fuerit;* sed, con-

versus ingemuerit. Ergo videtur quod non requiratur oris confessio. Et dicendum, quod ipse genus habet votum vocalis confessionis adjunctum.

Nemo potest confiteri, scilicet confessione efficiace ad salutem.

Quae ut est vita corporis, ita eius vita Deus est. Non oportet quod sit similitudo quantum ad omnia, sed solum quantum ad hoc quod sicut anima corpori se sum et motum praebet per hoc quod est in corpore, ita Deus animae spiritualiter quam inhabitat per gratiam.

Non potest quisquam gratiam Dei accipere, nisi purgatus ab omni peccato per poenitentiam confessionem et per baptismum. Haec tria purgantia sic distinguuntur: quia baptismus purgat a culpa originali et actuali; sed poenitentia quantum ad contritionem a culpa actuali tantum; confessio autem actu exercita directe a poena.

Nemo dicat occulte, ita scilicet quod sacerdoti non manifestet.

Si erubui in conspectu populi peccata mea confiteri; Job 51, 53. Ergo videtur quod licet publice confiteri. — Et dicendum, quod nostra littera, quae verior est, habet: *Si abscondi ut homo peccatum meum;* in quo negatur absconso contra mandatum Dei facta. Sustinendo autem litteram quae hic ponitur, dicendum, quod non licet publice confiteri, nisi forte sit peccatum manifestum; quia talis humilitas proximo praedjudicaret, qui ex peccato manifestato posset scandalizari. Sed satisfactio in manifesto facta quodammodo peccatum in conspectu populi confiterit.

Nullus debitum gravioris poenae accipit veniam, nisi qualcumque . . . solverit poenam. Haec auctoritas et sequens ostendunt quod sine satisfactione peccatum non dimittitur; quod etiam haec opinio dicebat.

Quibusdam visum est sufficere, si soli Deo fiat confessio. Hoc quod ponitur hic pro opinione, haeresis est, non quod explicite sit contra aliquem articulum, vel praeceps vel sequens ad ipsum; sed implicite aliquid contrarium fidei continet: quia sequitur quod claves Ecclesiae non sint necessariae ad salutem; et in talibus antiquaque determinetur per Ecclesiam quod ex eis sequatur aliquid contrarium fidei, non iudicatur haeresis esse; et sic Magister et Gratianus hoc pro opinione ponunt. Sed nunc post determinationem Ecclesiae sub Innocentio III factam, haeresis reputanda est.

Revela viam tuam ante Dominum. Hic non loquitur de revelatione sacramentali, sed de revelatione quea fit in supplicatione orationis.

Non dico ut confitearis ea conservo tuo, ut tibi exprobret. Dicito Deo, qui curat ea. Qui enim constitutus sacerdoti etc. non confiteatur ei ut conservo, sed ut Deo.

In se voluntariae excommunicationis ferunt sententiam: non quod aliquis seipsum excommunicare possit, sed excommunicatione hinc large ponitur pro voluntaria coibitione, qua aliquis se subtrahit a sacris ex humiliante.

Justitia enim sola dammata. Hac loquitur Augustinus ex hypothesi, idest si Deus tantum justitia uteretur contra nos sine misericordia: quia ad gloriam ipsius post peccatum sine misericordia redire non possemus.

Quanto pluribus confitetur: non dividens peccata, sed integre omnibus. Consequitur autem ma-

jom veniam saltem propter crudescientiam et sacerdotis intercessionem; vel etiam ex vi clavium, ut quidam dicunt. Sed de hoc in propinquā dist. diceat.

Qui sciat ligare et solvere. Haec scientia, ctsi non sit major, tamen tanta debet esse ut sciat distinguere inter peccatum et non peccatum, et peccatum mortale et veniale; et si in aliquo esset dubitatio, posset ad discretiores recurrere. Ponuntur autem multas conditiones aliae, quae ad confessorem requiruntur, ut confitentes allicent, quae his versibus continentur:

(1) *Ali. peccant.*

DISTINCTIO XVIII.

De remissione sacerdotis.

Hic queritur solo: si peccatum omnino dimissum est a Deo per cordis contritionem, ex quo poenitentia votum habui confitendi; quid postea dimittatur ei a sacerdote. Video enim quo vinculo eum ligat, scilicet temporalis poena, sed non a quo eum absolvit, et ideo queror. Aut poenitentiam quippe aeternae ultionis vinculo ligata existit. Si vero autem confessio non per cordis contritionem Deus per seipsum sine ministerio sacerdotis et debitum omnino relaxat, et animam interioris purgat a contagione et factore peccati; quid ergo mundat, quid dimittit sacerdos? Ub: sunt claves illas quas Dominus tradidit Petrus et successores eius, dicens (Matth. 16, 19): *Tibi dabo claves regni caelorum, et quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in celo; et quaecumque solvetis super terram, erunt soluta et in celo?* Ut autem praemissa questio plenus explicari valcat, quasi altius docto re, de his clavibus et usu earum disseramus.

De clavibus.

Claves istae sunt non corporales, sed spirituales; scilicet discernendi scientia, et potentia iudicandi, id est ligandi et solvendi, qui dignos recipere, iniugos debet exclusire a regno ecclesiasticis iudex; qui sicut habet jus ligandi, ita et solvendi. Unde Ambrosius (lib. 4 de Poenit., cap. 4): *Si non minus per jus el solvendisse voluit et ligandi, ita utrumque per parti conditionis permisit.* Ergo qui solvendi jus non habet, ne ligandi habet. Et infra: *Certum est quod non Ecclesia utrumque habeat, haeresis utrumque non habet.* I. *Eius enim hoc sibi permisum est sacerdotibus, Reete ergo haec sibi vindicat, quae versus sacerdotibus habet; haeresis vindicare non potest, quae versus sacerdotibus non habet.*

De usu clavium.

Usus vero harum clavium multiplex est: discernere sollicitos ligandos et solvendos, ac deinde ligare vel solvere. Qui enim (2) indigos ligat vel solvit, propria potestate se privat, id est dignum privatione se facit.

Si sacerdos potest dimittere vel retinere peccata.

Sed queritur, utrum a peccato solvere valeat sacerdos, id est a culpa, ut culpe macula absterget, vel debitum aeternae mortis solvere valeat. Quidam arbitrii sunt, cum peccator duplice ligatus tenetur, ut praedictum est, scilicet mentis contagione ac cœpitate, et debito futurae poenae;

(1) *Nicolaus ex Amb. osio:* haeresis utrumque non licet.

(2) *Nicolaus* (ut at Gregorius). *Ad marginem vero:* Colligitur ex hom. 26 in Evang. paulo alios verbis, et plenius, et referunt in Decretis quo ad ultimam partem caus. 11, quest. 3, cap. Iose.

S. Th. *Opera omnia.* V. 7.

alterum curari per Deum, alterum solvi per sacerdotem. Patur enim per peccatum quasdam tenebras interiores et maculas; a quibus nisi liberatur, projectur in tenebras exteriores. Cum autem liberatur ab his, suscitatur a morte peccati; unde Apostolus (Ephes. 5, 14): *Surge qui dormis, et illuminabit te Christus.* Solus enim Christus, non sacerdos, animam resuscitat, et a pulsi leprosorum interioribus et maculis, eam illuminat et mundat qui animam faciem lavat. Debitum vero aeternae poenae solvere concessus sacerdotibus. Quod in resurrectione Lazari designatum (1) asservat, quem Christus prius per se interius vivificavit, deinde foras exire jussit, eumque adhuc ligatum solvere Apostolis praecepit (Joan. 11); quia, ut spuit, ipse interior animam a caligine maculaque peccati emundat; sacerdotibus vero dedi vinculum aeternae mortis solvere. Alii 2, dicitur solum Deum, non sacerdotem, debitum aeternae mortis dimittere, sicut et animam interiori per se vivificat; nec tamen diffidetur sacerdotibus traditum potestest peccata dimittendi et retinendi, quibus dictum est (Joan. 20, 25).

(1) *Quorum remiseritis peccata etc.* Ita et poenitentiae. Et ideo

sicut interior gratia sua animam illuminat, ita et simul debet aeternae mortis relaxat. Ipse enim per se ipsum peccata poenitentiam tegit; et tunc tegit quando deponit poenam non reservat. Ita ergo tegit quando debitum poenae solvit. Quod autem ipse legit, aperte dicit Augustinus exponus illum locum Psal. (51): *Quorum testa sunt peccata, id est cooperativa et abfida. Si enim testis Deus peccata, noluit advertere.*

Si noluit advertere, noluit animadserere, id est punire, sed ignorare. Ita ergo dicit a Deo testa, ut Deus non videat, id est aeternaler punit. Videre enim Dei peccata, est ad poenam imputare; avertire autem faciem a peccatis, hoc est ea ad poenam non reservare. Item Hieronymus (vel alius Auctor ibid.): *Quibus Deus dimisit peccata, tegit, ne in iudicio reverenter.* Item Cassiodorus (super eundem Psal. 51): *Qui gravia habent peccata, alii Deus imputat, et alii per misericordiam non imputat.* Ex his aperte ostendit quod Deus ipsi poenitentiam solvit a debito poenae, et tunc solvit quando intus illuminat inspirando veram cordis contritionem. Cui sententia ratio suffragatur, et auctoritates attestantur. Nemo enim vere compungitur de peccato, habens cor contritum et humiliatum, nisi in caritate. Qui autem caritatem habet, vita dignus est. Nemo autem simili vita et morte dignus est. Non est ergo tunc ligatus debito aeternae mortis. Filius enim ira esse desit eni diligere et poenitire coepit. Ex tunc ergo solutus est ab ira, quae non manet super illum qui credit in Christum, sed super illum qui non credit. Non ergo postmodum per sacerdotem cui confitetur, ab ira aeterna liberatur, a qua iam liberatus est per Dominum, ex quo dixit: *Confitebor. Solus ergo Deus dominus in interior mundat a peccati macula, et a debito aeternae poenae solvit, qui per Prophetam ait (Isai. 40, 25):* *Ego solus deo iniquitates et peccata populi.* Item Ambrosius (5): *Verbum Dei dimisit peccata, sacerdos est iudex.* Sacerdos quidem officium suum exhibet, sed nullus potestatis jura exercet. Item (4): *Alio loco (Ex edit. P. Nicolai).*